

היכל החתם סופר

מלון שובני בעשורת ותרנות
של מרנא ורנא החתם סופר זי"ע א

גליון ט' • פרשת במדבר - חג השבועות • ד' סיון תשפ"ה

בפתח ההיכל

זמן מתן תורתנו

דברים איתנים במהותה של יום, מצאנו לרבינו בדרשותיו (פורים קצח). והוא על דברי הגמ' (מילה יב:) במה שנאמר לפני המלך על בני ישראל 'ודתיהם שונות מכל עם ואת דתי המלך אינם עושים', ופירשה הגמרא שהם עסוקים כל השנה 'בשה"י פה"י ועל כן אינם יכולים לעשות את עבודת המלך. וברש"י פירש ד"שה"י היינו שבת היום, ופה"י היינו פסח היום.

רבינו מבאר שם **שוליו דברי רש"י** היה הוא מפרש 'שה"י היינו שבועות היום'!

ועל יסוד דברי רבינו שם היינו, דלכא"י לתמוה מה היתה תלונת המן בזה שיש לבני חגים מיוחדים, הא לכל אומה ולשון חגים ומועדים משלהם המפורעים להם במצוות המלך. וכתב רבינו לבאר דודאי לכל עם ולשון ישנם ימים מסויימים אשר בדו מליכם, אמנם אומות הללו כשהמלך מוציא גזירה מלפניו הסותרת את דתם, הרי מכיון שדתם כבר נתישנה אצלם ודת המלך מחודשת זה מקרוב, הרי הם נמשכים אחר החדשות, וכמו שפירש רש"י בפרשה ראשונה של קריאת שמע (דברים ו, ו): "אשר אנכי מצוך היום - לא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה. דיוטגמא מצות המלך הבאה במכתב".

וכל זה הוא בשאר אומות, אבל עם ישראל בני קל חי, דתיהם הם תמיד חדשים אצלם, ולכן גם קודמים לדתי המלך. וכלשוננו של רבינו "לכן אמר האומה ישראל אינו מועיל כלום, כי בכל יום הוא בעיניהם כאילו היום יצאו ממצרים, וכאילו היום עמדו על הר סיני, ומצוות הבזרז הן בעיניהם חדשים, ומוסרים נפשם עליהם באהבה עזה, על דרך עזין שבאומות ישראל (בצצה כה): "זה שה"י - שבועות היום, שהוא יום מתן תורה, פה"י - פסח היום, יום יציאת מצרים, כאילו היום שבועות ופסח..."

ומעתה, מה נרגשים אנו בגשתינו להאי יומא רבה זמן מתן תורתנו, באופן שהיא לנו כחדשים ממש. כאילו עומדים אנו עכשיו ממש למרגלות ההר, לקבל תורה ומצוה, ולזכות למעמד הנורא של 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוקים'. והזמן גרמא לשוש ולשמוח במתן נחליאל.

ונסיים בדברי רבינו (חתם סופר שלי פרשת ויחי) אודות שמחת יום מתן תורה: "שלא נתפרש בתורה לשמוח ביום מתן תורתנו הקדושה, אלא תלה ה"ט והשמחה ביום הביכורים וקציר חטים, כי לא יתכן שיצוה אותנו במ"ע שנתחייב לשמוח בקבלת עול על צווארנו, א"כ שמחה זו גופ' עול היא על צווארנו. אלא הקב"ה לא ציוה, ואנחנו שמחים מעצמינו שזכינו לקבל עול תורתנו עלינו, ומטרת שמחה זו נשכח שמחת בכורי קציר חטים שהיא שמחת עה"ז וכל חפצים לא ישוו לנו..."

א רח"ל
באורכם

פנינים מהתורה רבינו

ערכים נשפה ברורה לשלוח השבת

שהוא מאכל בהמה, ובעצרת הוא זמן קציר חטים שהוא מאכל אדם, ונרמז בזה שהקב"ה הביא אותנו מדרגת בהמה לדרגת אדם בקבלת התורה.

ומכל מקום לענין עבודת השם צריך אדם להשים עצמו כבהמה לסבול עול על שכמו ולהכניע עצמו לפניו כאילו היה הפחות שבפחותים כבהמה.

וזה כוונת הכתוב "ביום הכותי כל בכור הקדשתי אותם לי", שבעת שהכתי את המצריים לירד לדרגת בהמה, הגבהתי את ישראל וקידשתי ממדרגת בהמה למדרגת אדם, אך זה על תנאי "שמאדם עד בהמה יהיו לי", דלא יטעו לחשוב שגם בעבודת השם יהיו רק כאדם, אלא בעבודת השם יהיו לפני תמיד ממדרגת אדם למדרגת בהמה.

(ע"ת דף קס"ה)

אל ימהר לעלות יותר ממדרגתו

ואת עשו להם וחיו ולא ימותו בגשתם וגו', ושמו אותם איש על עבודתו וגו' ולא יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו (ד, יט).

הנה חג השבועות נקרא חג הבכורים על שם עמא פזיזא דקדמו פומא לאזניכו שהקדימו נעשה לנשמע (שבת פ"ח ע"א), וביכורים הוא לשון מהירות (כדכתיב ישעי' כ"ח ד' כביכורה בטרם קיץ וכו'), וקיבלו שכר על מהירותם. אולם אעפ"כ יש לאדם לידע כי אל לא לראות חוץ למדרגתו מחמת המהירות, כדכתיב רד העד בעם פן יחרסו אל ה' לראות (שמות י"ט כ"א).

וזהו כונת הכתוב "זאת עשו וחיו" שיקבלו שכר על הפרישה אם יבואו איש איש על עבודתו ומשאו ולא יכנס שום אדם לפנים ממחיצתו, כי ע"י הבהילות לבלוע הקדושה, יחרסו חלילה.

(דרשות ח"ב רצ"א ע"ב)

המענה את עצמו יותר מידי הדי הוא מועל בהקדש

ואת עשו להם וחיו ולא ימותו בגשתם וגו', ושמו אותם איש על עבודתו וגו' ולא יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו (ד, יט).

בגמרא (תמיד לב.) איתא "מה יעשה אדם ויחיה, ימית את עצמו, מה יעשה אדם וימות, יחיה את עצמו", ונראה לבאר דאדם הרוצה לחיות בעולם הבא, ימות עצמו בעולם הזה בעבודת השם, וכך יזכה לחיות נצחית בעוה"ב, אבל בהיפוך ח"ו אם מחיה את עצמו בעולם הזה, הרי ממית עצמו לעולם הבא ח"ו.

אמנם, לאו שימית עצמו לגמרי בעולם הזה, שהרי מחויב לעשות כל מצוה ומצוה בשעתה, אדרבה אם מענה את עצמו יותר מדאי מועל בהקדש הוא.

זה כונת הכתוב, וזאת עשו וחיו ולא ימותו, שאין אתם מחויבים להמית עצמכם בעולם הזה, אלא בגשתם את קודש הקדשים וכו', אבל מחויבים לעשות כל מה שראוי לעשות, ולא יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו, היינו שלא יבלע גוף הקדש שלו וימות מעבודת השם, זה אינם מחויבים לעשות, אלא "וחיו".

(תו"ד ט)

קיבוץ עבדי השם היא בדידות הנכונה

יצבאו ופקדיהם (ב, ד)

בכל השבטים כתוב לשון רבים "ופקדיהם", חוץ משלושה, יששכר, זבולון, וראובן, שבהם כתוב לשון יחיד "ופקדיו", והטעם לזה כי אף שחברת בני אדם מזיקה היא להתעלות ברוחניות, והבדידות טובה לאדם, מכל מקום אם הוא חברת עבדי השם, אדרבה הקיבוץ באחדות עמהם זו היא הבדידות הרצויה, כמו דכתב כן בחובת הלבבות (שער חשבון הנפש פ"ג סוד"ה והשבעה עשר).

על כן יששכר שהוא בעל תורה, וזבולון שהוא מחזיקו, וראובן שהוא בעל תשובה (ממש"כ הרמב"ן לעיל ב, ב), על כן בשלש אלה שהם עבדי השם, כתיב בלשון יחיד "ופקדיו", כי כל הצבא אינו אלא אחד באחדות.

(ע"ת דף ח' משנת תקצ"ב)

אין התורה נקנית אלא לענוותן

ואלה תולדות אהרן ומושה ביום דיבר ה' את משה בהר סיני (ג, א) פירש"י, ביום שדבר עמו בהר סיני נעשו בני אהרן תולדותיו של משה, שכל המלמד בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו.

ויש להבין למה דוקא הם נקראו תולדות משה, הלא מרע"ה לימד את כל בני ישראל תורה, ועוד, למה דוקא ביום דיבר עמו ה' נעשו כתולדותיו.

וי"ל דאכן כל בני ישראל נקראו תולדותיו, אלא שרצה הכתוב להשמיענו דאף שנדב ואביהוא בני אהרן היו גדולים יותר ממשה ואהרן (תו"כ שמיני א' כ"ג), אעפ"כ נקראו תולדותיו, כלומר פחותים ממנו, מפני שלהם היה קצת מידת הגאווה כידוע (שמפני כך לא נשאו נשים, ויק"ר כ', י), משא"כ משה רבינו שהיה עניו מכל אדם.

וזה נתברר ביום נתינת התורה בהר סיני, כי התורה ניתנה בסניי אף שהיו שני הרים גדולים שרצו שיתנו עליהם את התורה, הר תבור והר הכרמל, והקב"ה אמר להם אתם בעלי מומין אצל הר סיני, ושני ההרים הגדולים מרמזים על נדב ואביהוא, שאמר להם הקב"ה אתם כבעלי מומין אצל משה רבינו שהוא ענוותן, כי אין התורה ניתנה אלא לענוותן.

(ליקוטים מכת"ה העתקת מ"ר אליעזר ברי" ד"ל)

אף שישיראל גדלו ממדרגת בהמה למדרגת אדם, בעבודת השם יקבלו עליו עול כבהמה

כי לי כל בכור ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי לי כל בכור בישראל מאדם עד בהמה לי יהיו אני (ג, יג)

הנה ישראל היו מתחילה כבהמה לירמוס טיט ולבנים, והקב"ה ברחמיו עשה לנו נס והוציאנו ממצרים וישראל הלכו הלך וגדל ממדרגה למדרגה עד שבאו לכלל אדם לקבל התורה בהר סיני, ורמז לזה שבפסח הוא זמן קציר שעורים,

חייגו:

0733.454.678

מחנה יחזקאל

ארה"ב:
1-605.615.70.10

טעמו וראו כי טוב

מאות שיעורים חדשים, שיחות, וסיפורי קודש מתורת מרנא החתם סופר זי"ע א

לשה"ק אידיש אנגלית צרפתית

כמו"כ תוכלו בקו זה להירשם לקבלת הגיליון, ואפשרות מענה על מדור 'לחידוד'

קו היכל
החתם סופר

ואתפלל כדת

עדברי טאני הדורית הצעלפליס בתורת רבינו

יום טוב שני של חג השבועות, על שום מה?

למה כלל עושים בשבועות יו"ט שני, הלא כלל אינו תלוי בתאריך בחודש?.. * חידושו של רבינו שיו"ט שני של עצרת חמור יותר משאר יו"ט, ומחמת כך אסר את הגט מבראד * ישנו יו"ט שני 'של גלויות' אך יש גם יו"ט שני 'של גאולה'

למה יש יום טוב שני בשבועות, הרי אין ספיקא דיומא?

בזמן שהיו מקדשים החודש עפ"י הראיה הוצרכו בני הגלויות לעשות יו"ט שני, מפני ששלוש בתי דין לא היו מספיקים להגיע אל מקומות ישוביהם עד החג להודיע להם את נתקדם החודש, כך שלא היו יודעים אם החג הראשון הוא קודש או השני.

עוד תקנו חכמים (ר"ה כא), שגם המקומות שמגיעים לשם שלוחי ניסן עד הפסח, מ"מ אם בתשרי אין מגיעים שם השלוחים עד החג [שבתשרי ישנם שני יו"ט של ר"ה ויה"כ שאסור לשלוחים לילך], עושים שם גם פסח שני יו"ט, גזירה ניסן אטו תשרי. וכן פסק הרמב"ם (קידוש"ח פ"ג ה"ב).

והנה גם בשבועות נוהג שני ימים טובים של גלויות כמבואר בגמ' (פסחים נב). והקשה בזה רבינו בתשובותיו (יו"ד סי' רג): "אלא שהדבר צל"ע וחקירת חכם, מאין בא לנו ב' יו"ט של עצרת, הלא לא היה בו ספק מעולם, דכיון שידענו יום ב' של פסח חמשים יום ועושי' שבוע' וכו' ואי נמי נימא שאפשר שלא נודע ממילא להרחוקים אימת ה' ניסן וכו' א"כ ה' שלוחי ניסן מחוייבים לילך עד יו"ט של עצרת להודיע קביעת ניסן שידעו ממנו יו"ט של שבוע' ובדאי הגיעו עד סוף מקום שה' ישראל שם בזמן ההוא וא"כ מאין בא לנו ב' יו"ט בשבועות". והיינו דכיון דשבועות אינו תלוי בקביעות ר"ח סיון אלא בנ' ימים מפסח, א"כ לאחר למעלה מ' יום מר"ח ניסן ודאי נודע בכל מקום מתי היה פסח, ושוב ליכא ספק.

ותירץ רבינו דעל כרחין צ"ל דבאמת לא הוקבעה יו"ט שני של שבועות בשביל ספק ביום זה עצמו, אלא התקינוהו רבנן כי היכי דלא לילול בשאר יו"ט שני של שאר חגים. כשהוא מסיים "והוא דבר חידוש לא ראיתי מי שנתעורר בזה".

כיום בהיגלות ספרי רבינו הריטב"א, מצאנו שהוא עמד בזה להדיא (ריטב"א ר"ה יח), וסיים באמת בדברי רבינו "ואפ"ה עבדינן עצרת ב' ימים גזירה [אטו] שאר כל המועדות". גם בדברי האחרונים עמד בזה בתשובותיו החכם צבי (תשובות חדשות ס"ו).

ובאמת דכבר ברמב"ם יש בנמצא טעם זה על שני יו"ט של עצרת. שעל ההלכה הנ"ל להדיא דמטו שלוחי ניסן ולא שלוחי תשרי, גזירנן ניסן אטו תשרי, סיים על זה הרמב"ם (שם) "וכדי שלא לחלוק במועדות התקינו חכמים שכל מקום שאין שלוחי תשרי מגיעין שם, עושין שני ימים, אפילו יום טוב של עצרת".

חידושו הגדול של רבינו: יום טוב שני של עצרת חמור יותר משאר יו"ט שני

והנה מעשה היה בבראד בשנת תקצ"א, שנטה אדם למות בלא ולד ביו"ט שני של עצרת, והיה לו אח ברומי הרחוקה ולאשתו לא היה די להוצאות הדרך, ולכן רצה לפוטרה בגט שלא תזדקק ליבום ותתענן כל ימיה. ושאל לבית דינה של בראד כדת מה לעשות, והורה אב"ד בראד הג"ר אלעזר לנדא מח"ס יד המלך [נכדו של הנוד"י] שיכול לכתוב הגט ביום טוב שני.

טעמו ונימוקו היה, שהרי התירו בשבת איסור דרבנן לשכיב מרע כדי שלא תטרף דעתו, וה"ה אם לא יכתבו גט תטרף דעתו של החולה כיון שידע שתהיה עגונה כל ימיה, וכיון שאינו אלא יו"ט שני של גלויות שהוא ספק יו"ט, ועוד דא"צ לכתוב גט בכתב אשורית דוקא וכיון שיש דעות או"ז דכתב משיט"א אינו אסור אלא מדרבנן לכך יש להתירו בכה"ג.

אמנם הגאון רבי שלמה קלוגר שהיה אז מגיד משרים בבראד, צווח ככרוכיאל נגד היתר זה, ושולח אל רבינו החתם סופר לבקש שיסכים לדבריו, כשהוא כותב לו: "ולמען לא תהיה קול דמי האשה צועקת עלי לאמה כי אני חייבת בדמה, אמרת להציע דברי לפני כבוד הדר"ג להודיע אם יפה הוריתי או ח"ו שגיתי...". ואכן רבינו הסכים בכל תוקף עם הגר"ש קלוגר ובתשובה ערוכה (יו"ד סי' קמה) שלל מכל וכל את פסקו של הרב.

תוך הדברים, דוחה רבינו מה שסמכו המתירים משום שאינו רק יו"ט שני של גלויות, ומחדש חידוש גדול לדינא, דאף ששאר יו"ט שני קיל טפי משום שאינו אלא מספק, מ"מ יו"ט שני של עצרת חמור טפי. זאת, שהרי כאמור ליכא כלל ספק בקביעת דירחא

בעצרת, ועכ"ז קבעו בו חז"ל יו"ט שני, ונמצא שהוא נקבע בתורת ודאי. ודימהו לשני יו"ט של ר"ה שנקבעו בתורת ודאי אף כשלא היה ספק וחמירי טפי משאר יו"ט.

ועפ"י חידוש זה פירש רבינו את דברי הרמ"ע מפאנו הידועים (הובא במג"א ריש תצד) על מה שאנו אומרים בתפילת שבועות 'זמן מתן תורתנו' אף שעפ"י סוגיא דשבת נמצא דניתנה תורה בנ"א לעומר [דהא ביום ה' יצאו ממצרים ומתן תורה היה בשבת], וכתב הרמ"ע דהוא רמז ליו"ט שני של גלויות, שכיון שקיבלו את התורה ביום נ"א שהוא יו"ט שני של גלויות, לכן אנו אומרים שחג השבועות הוא חג קבלת התורה. וסיים דאפשר שזהו אכן הטעם שהוסיף משה יום אחד מדעתו, בכדי שיהא קבלת התורה ביו"ט שני.

ובאר רבינו עפ"י הדברים דלעיל, דבאמת דוקא בחג השבועות הוצרך משה לרמז וליתן חיזוק ליו"ט שני דלילה, שהרי ליכא בה טעם ליו"ט שני, אלא מתקנת חז"ל שלא לחלק.

סתירת התשובות אם יו"ט שני של עצרת חמור טפי או קיל טפי

אמנם הרבה מחברים תמיהו על דברי חת"ס הנזכרים, דרבינו עצמו סתר משנתו בזה, ובתשובה אחרת (יו"ד סי' רג שהובא לעיל) מארבע שנים לפני תשובה זו, כתב להדיא דאדרבא יו"ט שני של עצרת כיון דהוא רק משום לא פלוג הוא קיל יותר משאר יו"ט שני. עי' ליקוטי הערות שם שנתקשה בזה.

עוד הקשו כמה מחברים מדברי המגן אברהם (סי' תמ"ז סק"ה) והפרי מגדים (א"ח סי' קכח סק"ד ד"ה שאלה) דלא פלוג קיל להלכה מעיקר התקנה. וכן הוא במל"מ (פ"ב מגירושין ה"ז) דאפשר דבעגונה לא חיישינן ללא פלוג ע"ש.

ובשו"ת קרן לדוד (סימן קמ) הקשה מאד על דימוי רבינו שדימהו לשני יו"ט של ר"ה, שהלא שם נקבעו בתורת ודאי בכ"מ, ולא משום ספיקא כלל, ומשו"ה הוי כיומא אריכתא, אבל כאן נהי דקבעוהו אטו שאר יו"ט, מ"מ לא היה לנו לקבעו אלא כמו שהוא בשאר יו"ט, מספק. והא ראיא, דאל"ה ה"ל למיפסק דביצה שנולדה בזה אסורה בזה כמו ברה"ע.

ביאור תירוצו של הרמ"ע מפאנו - רמז על יו"ט שני של גאולה ולא של גלויות

בסיום תשובתו הנזכרת, מבאר רבינו ביאור מחודש בדברי רמ"ע מפאנו הנ"ל (והראה מקורו בחידושי לביצה ד:). והוא דלכא"י יש לתמוה על דברי הרמ"ע מפאנו דלעיל שהוסיף משה יום אחד מדעתו בכדי לרמז על יו"ט שני של גלויות, ולכא"י תמוה למה עירב את צערה של הגלות בשמחתה של קבלת התורה.

ומתרץ רבינו, דאף שבזמן הגלות היתה עיקר תקנת יו"ט שני בשביל מקומות שלחו שם בני"י, שהיו רחוקים מתחום הגעת השלוחים, מ"מ גם לעתיד לבא כשיתקבצו כל בני הגולה לארצינו, עדיין יצטרכו שני ימים טובים. זאת עפ"י המבואר בגמ' (גיטין ח) דדעת רבי יהודה דכל איי הים שכנגד תחום אר"י למערבה, יש בהם דין אר"י, ולעתידי לבא כשירחיב ה' את גבולנו בטהרה הרי יתיישבו גם שם בתורת אר"י, ושם הרי לא יגיעו השלוחים מחמת המרחק [ואף ע"י משואות לא יוכלו להיוודע שם מחמת המרחק].

ומעתה, מסיים רבינו, דאכן מה שרימז משה כשהוסיף יום אחד מדעתו, הוא ליום טוב שני זה שיהנוג לעת"ל, שהרי יו"ט שני זה מסמל דוקא את הגאולה והרחבת גבולי הקדושה ושפיר עירבו בשמחת מתן תורה.

ובספר מנחת יהודה (סימן כא) הקשה על טעם זה, דהא אנו לא קי"ל כרבי יהודה באיי הים, וכמו שכתב ר"ת בתוס' גיטין שם, ובזה תירץ לרבינו פטר את מה שאין מחוייבים להפריש תרומ' בצרפת שהוא במערבה של אר"י [ואכהמ"ל בפולמוס על דברי תוס' אלו]. אמנם בחידושי רבינו לביצה שם נחית לזה להדיא, וכתב לחדש, דכל המחלוקת הוא כעת, אבל לעתיד לבא כו"ע מודי דיהיה דינם כאר"י, שהם עכ"פ מעשרה עממין. והוא חידוש גדול.

מדור נושא פרסים: הגרלות מיוחדות בין המשיבים

להודות

חידושינו עתירת רבינו זי"ע

בילקוט ראובני מובא דישאל הוא ר"ת י"ש שישם ר"בוא א'ותיות ל'תורה וכל אות מכוונת כנגד נשמת ישראל ולזה אם חסר אות אחת ב"ת הוא פסול וכ"ה ברמ"ע מפאנו (מאמר הנפש ח"ג ע"ה) ובמגלה עמוקות (אופן קפ"ו). ותמוה הרי אין לפנינו בתנ"ך יש הרבה פחות מזה.

ש"ת חתם סופר קובץ תשובות סימן נב

כל תשובה (על כל שאלה בנפרד) מזכה את המשיב בכרטיס הגרלה

רשימת הזוכים לחודש אייר:

פרס ראשון: כרטיס טיסה לציון רבינו החתם סופר בימא דהילולא:

הבה"ח החתן משה שטיינבערג הי"ו
ישיבת סאטמער קוממיות - עיר"ק ירושלים

פרס שני: 4 זוכים כל אחד בסך 500 ש"ח:

הרה"ג נתן טאלער שליט"א
עיר"ק ירושלים

הבה"ח יצחק רוזנברגר הי"ו
ישיבת מכונקא אלעד

הרה"ג דוד קניאל שליט"א
מודיעין עילית

הרה"ג אלכסנדר זיסקינד כהן שליט"א
כולל עמלי תורה מודיעין עילית

גם בין המשיבים בחודש סיון תתקיים הגרלה על כרטיס טיסה לציון רבינו החתם סופר 1-4 זוכים כל אחד בסך 500 ש"ח

תשובות ניתן להחזיר באופנים הבאים:

- בנדרים פלוס בקטגוריית "היכל החתם סופר" בטלפון 0733.454.678 שלוחה 4
 - במייל CH3131325@gmail.com
 - יש לציין, שם, כתובת, טלפון, ומקום לימודים.
- יש לשלוח כל תשובה בהודעה נפרדת.

בקרוב קדושים

שמחי ערן זי"ע בפי צדיקי וצאורי הדורות

חותן מרן זי"ע רבינו עקיבא אייגר זי"ע (ב)

כי כבודו גדול מכבודי

גם לכבוד חתני הגאון נ"י תה"ל אנכי מתכבד עמו... כי כבודו גדול מכבודי בתורה וביראה באלף מדרגות...

רעק"א אגרות סופרים יא

רוח ה' דיבר בו

... והנה כאשר נשאל חתני חביבי הגאון המפורסם רבי משה נ"י אב"ד דק"ק פרעשבורג על זה. נתן דעתו לדון באם העדים הם קרובים וכן להחזיר. ואם כי ראיתו אין מחזור כ"כ. ראיתי כמה גדול כחן של צדיקים. כי חידוש היה שדן ללא נשאל. ואולם אחר שעמד הרב פילא על החקירה. נודע שבאמת העדים הם קרובים זה לזה. ורוח ה' דיבר בו.

ש"ת רבי עקיבא איגר מהדו"ק סימן קכח

וגופא דעובדא, שרעק"א נועץ עם חתנו החת"ס בשאלה מסוימת, ובלא ששאלוהו אמר החת"ס מדיליה שידבקו את העדים אם הם קרובים, ולאחר שעמדו על הבדיקה ראו שבאמת שני העדים קרובים זל"ז וע"ז באה מכתב זה.

תולדותיו

פרקי חיייו של רבינו זי"ע

בצל רבו הג"מ רבי זלמן חסיד זצ"ל

הרבה עם הגאון ר"ז חסיד הנזכר בחידושי תורתו, ואוהב דבק מאח היה לו.

הג"ר אהרן וואלדן, שם הגדולים החדש אות ז

ילאה כל פה לספר אף מקצת שבחו ורוב פרישתו

יזכור אלקים את נשמת הרב הגאון החסיד המפורסם **כמוהר"ר משולם זלמן בן מוהר"ר שמרי' זצ"ל**, אשר שכן פה קהלתנו יע"א קרוב לארבעים שנה, וישב באהלו אהל קבע לתורה ותעודה, למד ולימד לאחריו והעמיד תלמידים הרבה, וקיים בקימה שיש בו הידור מצוה, כי הדר הוא לכל חסידיו, וילאה כל פי לספר אף מקצת שבחו ורוב פרישתו, פרוש מאהבת המקום, וכל ימיו סיגף את עצמו בסיגופי רבים, הן בתעניתו הפסקו, גם שנים רבי' כל ימות החול רצופים, אף הוא הכה את הארי ביו' השלג, וצדיק זה לדורו אבד, כי נצחו הארצלי' את המצוקי' קודם מלאו' לו שנות השיבה... נפטר אור ליום ה' ונקבר למחרתו בהספד גדול ובכיל' גדולה ביום ה' וא"ו מרחשון תקנ"א לפ"ק. ונקרא בפי כל מוהר"ר זלמן חסיד.

ספר יזכור [ממורבוך] של ק"ק פרנקפורט

תלמיד הבעש"ט

לאחר המלחמה בעת שהותו של **כ"ק מרן אדמו"ר [מערלין] זי"ע** בבודפשט הסתופף אז לראשונה בצל **כ"ק אדמו"ר בעל האמרי חיים זי"ע** שביקר שם, ונפשו הגדולה נמשכה ונקשרה באורו הגדול, כעבור מספר שנים כאשר שבת האמרי חיים בירושלים, שוב הגיע רבינו זי"ע להסתופף בצל הקודש. לימים סיפר רבינו שבאותה הזדמנות אמר לו האמרי חיים תחת אחד השיחים, כי אחד מרבותיו של החתם סופר היה רבי זלמן חסיד, והרי קבלה היא בידינו שרבי זלמן היה תלמיד הבעש"ט זי"ע, נמצא שאף מרן החת"ס נחשב לא' מתלמידי הבעש"ט הק'...

גליון חצר הקודש ערלוי חלק מא עמ' 16

קירבתו לדרך החסידות

בנוסף לזה היה [רבינו החתם סופר] כידוע תלמידו של הגאון רבי זלמן חסיד זי"ע. "ער איז נישט אזוי באוואוסט דער רבי זלמן".

הגה"צ רבי משה ניישלאס זצ"ל אב"ד סערדאהעלי ושיכון סקווירא אמר לי פעם, שראה חידושי תורה מרבי זלמן חסיד, והם כולם בדרך החסידות, "ס'איז אלס חסידישע ווערטער", ונראה מזה שהיה חסיד.

מסופר שהגאון רבי זלמן זי"ע אמר פעם לאנשי ביתו שהוא הולך לערוך 'גלות', ונסע לרוסיה, שם היה תקופה מסויימת אצל אחד מתלמידי הבעש"ט הקדוש זי"ע, ואח"כ חזר לביתו, אולם לא רצה לגלות הדבר.

כ"ק אדמו"ר מראחמיסטריווקא זצ"ל, אמרות שהורו סיפורי קודש ח"א עמ' קלה

רבינו מונה אותו בתשובותיו בין רבותיו, ולכא"ר תקופת לימודו אצלו היה טרם שהלך ללמוד אצל רבו המובהק הגר"א בהיותו כבר תשע שנים.

וז"ל רבינו בתשובתו לישמח משה (א"ח ס' קצו) "ולכן ראיתי רבותי הגאון הפלאה ז"ל ומורי החסיד שבכהונה מהר' נתן אדליר זצ"ל והגאון מהר' זלמן חסיד ז"ל שלא המשיכו עדה, מעיד אני עלי שמיימי לא שמעתי מפי קדושי ישראל הנ"ל ס' הזהר יוצא מפי קדשם בשום דרוש, ותל"ת לא ידעתי דבר ולא חסרתי מהם וכו', ותל"ת תלמידיהם אין פרץ וכו'..." וכן מזכירו בתשובה אחרת (שול"ת א"ח ס' יח וי"ד ס' ר) "ועובדא ידענא שהחסיד המפורסם מו"ה זלמן חסיד ז"ל בפפד"מ היה לו מקוה חמין בתוך חצירו שבגן שלו והיה מכוסה והוא למד שם בימי הקיץ ולא פרץ אדם מאום".

תולדותיו: רבי [משולם] זלמן הכהן ב"ר שמריהו [שמערלין] המכונה 'רבי זלמן חסיד' נולד בארץ מרחק. בצעירותו נמנה על יושבי הקלויז במאנהיים, ומשם עבר לפפד"מ בה רביץ תורה קרוב לארבעים שנה, עד לפטירתו בו' מרחשוון תקנ"א בטרם מלאו לו שבעים שנה (זכרונות ומסורות, המבורגר עמ' 90).

היה תלמידו של הג"מ רבי אביש מפרנקפורט. וכמו שכתב לו היעב"ץ בספר ההתאבקות "לפי שנועד לי שמעלתך אהוב וחביב אצל הרב שלך [רבי אברהם אביש אב"ד פפד"מ]... להיות זריז ונשכר לטול חלקו במצוה לגדע אשרה..."

היה גאון וצדיק, התנהג בקדושה ובטהרה, תורה וגדולה התאחדו על שולחנו. עשיר גדול היה. והחזיק ישיבה רבתי בבית מדרש מיוחד שהקים בארמונו שבפרנקפורט, ומאות תלמידים למדו בישיבתו (חכמי ישראל, הלחמי ח"א עמ' קע).

לא נודעו דברים הרבה על דמותו ועל חייו, וישנם שמועות וקבלות על היות מסתופף בצל תלמידי בעש"ט או אף אצל הבעש"ט עצמו כמו שסופר להלן. כך גם לא נודעו ולא נדפסו כיום חידושי תורתו, כ"א מעט מזעיר בקבצים וכת"ע תורניים.

היה לו גילוי אליהו

הרב מו"ה זלמן חסיד רבו של הגאון מאור הגולה מהר"ם סופר וכו', והרב הגאון מו"ה שמעון סופר אבד"ק קראקא בן רבינו הגאון מהר"ם סופר ז"ל אמר לי, שהרבה פעמים שמע מפי קדשו של מר אביו הגאון זצ"ל, אשר הפליג מאוד בשבח הגאון הנזכר, מגדולת קדושתו ופרישתו אשר אי אפשר להעלות על הכתב. ואמר עליו, כי ידע בבירור שהיה לו גילוי אליהו זכור לטוב.

ומקום משכן קדשו היה בק"ק פ"פ דמיין, בעת אשר אוהביו הני קדושי עליון מלאכי אלוקים הגאונים ה"ר נתן אדליר וה"ר פנחס הורוויץ היו שוכנים בה, ומהבאר אשר חפרוה שרים שלשה אבות העולם האלו, שנת אביו הגאון ז"ל ימים רבים. עוד סיפר לי הגאון הנ"ל, אשר הגאון האמיתי אביר הרועים מו"ה ישעי' בערלין ז"ל, השתעשע

לשון קדשו

ייצגי אור על פרישת השבוע
בלשון קדשו של רבינו זי"ע

ויהי בימי שפוט השופטים
(מדברי החתם סופר על מגילת רות)

השופט הצדיק כל מעשיו הם ע"פ השם, וא"כ אינו שופט בעצם • הטעם שאלימלך הצדיק לא רצה לתת מפיתו לעם הארץ, ובוועז נתן פתו לעם הארץ, והלכה כמותו • טעם נוסף להעמיד אילנות סרק בבית המדרש בשבועות • רעב הוא פורענות עבור הצדיק

כן יצא משם, כמו שאמר רבינו הקדוש אוי לי שנתתי פתי לעם הארץ (ב"ב ט). אך בוועז לא יצא חוצה לארץ דס"ל כיונתן בן עמרם פרנסני כעורב וככלב (ב"ב ט), והלכה כמותו, דכל ישראל יש להם חלק בתורה.

ועל כן מעמידין אילני סרק בבית הכנסת ביו"ט של שבועות, לומר גם אילני סרק יש להם חלק בתורה. ומשום הכי קורין רות בשבועות לפע"ד, והורות נתן להלכתא כבועז וכיונתן בן עמרם.

והנה בפסוק ראשון לא הזכיר שם האיש, ובפסוק שני מזכיר 'ושם האיש אלימלך', כי אתחולי פורענותא לא מתחילין (עי' ב"ב ד:), ואמנם הרעב איננו פורעניות בהחלט, כי יאה עניותא לישראל (חגיגה ט:). כשאנכם צדיקים גמורים, אך לצדיקים כאלמלך וחביריו הוה פורענות, ועל כן בפסוק הראשון אינו מזכיר שם אלימלך, כדי שלא להתחיל ספר בפורעניות, אך בפסוק שלאחריו מזכירו.

(דרשות רצו ע"א)

ויהי בימי שפוט השופטים. י"ל על דרך השיבה שופטניו כבראשונה ויועצינו כבתחלה ומלוך עלינו אתה ה' לבדך (תפילת שמו"ע). כי השופט הצדיק אין הוא השופט בעצם, אם רוח המושל תעלה עליו מקומן הראשון אל תנח (קהלת ט, ד), והרי הוא כמו שהיה, כי ה' שופטניו (ישעיה לג, כב), ואינו עושה דבר כי אם אשר ינחהו ה"ת יורנו בדרך יבחר, על כן דוד ושלמה לא היו מלכים בעצם, כי ישבו על כסא ה', אך המלכים שמלכו על דעתם הם מלכים, ואין אנו מבקשים זה. על כן 'השיבה שופטניו' שיהיו 'כבראשונה' כמו שהיה קודם שנתמנו שופטים, 'ויועצינו כבתחלה' קודם שנתמנה יועץ, 'ומלוך עלינו אתה ה' לבדך' ולא השופטים.

אך הכא 'ויהי בימי שפוט השופטים' ולא ה' שופטניו, על כן היה רעב בארץ, ואותו רעב לא ה' אלא בארץ, פ"י במיני ארציות ללחם ומים ולא רעב שמיימי לשמוע דבר ה', כי אותו הדור לא חפץ באלה, על כן אלימלך הצדיק לא רצה לתת מפתו לעם הארץ, על

עניינא דיומא

שביני אור עיני רבינו בתקופה זו

מלחמת נפוליאון (א)

רבינו החתם סופר חיבר "ספר הזכרון" בו זכרון דברים מהמאורעות והמלחמות, על הניסים ועל הנפלאות שאירעו ונתרחשו בקהילה קדושה פרעשבורג, בשנת תקס"ט (ספר זה נדפס כמה פעמים החל משנת תרל"ט, עד שבשנת תשי"ז י"ל מחדש מעצם כתב יד קדשו של רבינו).

ספר זה מעיד בו רבינו בפתח דבריו כי רבים מהמאורעות כבר נודעו לו משמים טרם התרחשותם, כי בחלום אדבר בו ולפעמים אף בהקיץ, כי לא יעשה אלוקים דבר בלתי גילה אל עבדיו הנביאים. עד כי העיד בנו הגה"ק רבי שמעון זי"ע, כי הדברים הכתובים בפשוטם, הוא כספר חתום, והיה בדעתו לכתוב עליו ביאור וזה היה העולם משתאה כי היו מכירים שרוח השם דיבר בו (באר מרים בהקדמה לשול"ת מכתב סופר, עמ' י"ב).

פרק נכבד מקדיש רבינו למאורעות שהתרחשו בימים האלו בזמן הזה - בתחילת חודש סיון של שנת תקס"ט (ראה שם עמ' ט"ו).

אך לא ארכו הימים ושוב התדרדר המצב, והמלחמה פרצה בעוז, כפי שנבא בגיליון הבא בעז"ה.

הליכות והנהגות

עדרי וענהא רבינו ז"ע

זמן תפילת מעריב

התפלל בבית הכנסת הגדול, ולא בבית מדרשו (חוט המשולש עמו ק"ח), והקפיד שלא יתחילו להתפלל ערבית בליל יו"ט קודם צאת הכוכבים (תוספת למנהגי חת"ס פ"א אות ב', וכה"ט ריש סי' תצ"ד, ודלא כהמ"א שם. וע"ע דרשות ח"ב דף רע"ט ע"ב).

אמירת תיקון ליל שבועות וסדר תרי"ג מצות

בליל שבועות אמר עם תלמידיו את סדר התיקון הנדפס, אבל סדר תרי"ג מצות לא אמר, כי הסתמך על מה שאמרוהו במוסף בפיוט 'אתה הנחלת', גם התפילה לתיקון כרת לא אמר (לחב"ח עמו"ת ט"ז, מנהגי חת"ס פ"א סעי' א' וב').

לימוד תורה בלילה

אמר רבינו ז"ע, שכל הלומד בליל שבועות בריציפות ללא היסח הדעת כל הלילה, זוכה לגילוי אליהו זכור לטוב (קובץ אוצרות הסופר ט' עמו"ת ע"ח בשם הדיין מפאפא ששמע כן מהכת"ס שאמר כן בשם אביו רבינו ז"ע).

ברכות התורה לניעור בלילה

המנהג אצל רבינו, שבחור אחד שהיה ישן בלילה, אמר לפנות בוקר את כל ברכות השחר וברכות התורה (וכמנהגו לומר קודם ברכות השחר ואח"כ ברכות התורה, ראה מנהגי חת"ס להגרע"מ סופר, פ"א אות ג'), ובחור זה הוציא את כולם ידי חובה, אך ציוה אותם רבינו לכוין בברכת התורה לצאת ידי חובה בברכה זו רק עד אחר שינה של שחרית [שהיה במקום שינת הלילה], ואז יברך כל אחד לעצמו (לקח"ח עמו"ת ט"ז, מנהגי חת"ס פ"א אות ג'). וע"י משכב"ב בשו"ת משנת יוסף ח"י"ג סי' ה'), אמנם, רבינו הסכים שמי שישן שינת קבע ביום ערב שבועות, יכול לברך בעצמו ברכת התורה בבוקר יום השבועות אף שהיה ניעור בלילה (שו"ת נטע שורק יו"ד סי' ס"ג בשם רבינו).

פסוקי דזמרה

פסוקי דזמרה ביו"ט שבועות היה בהתלהבות גדולה, וכפי שהעיד הרה"ק מהר"ש מבעלזא ז"ע, שהתלהבות שהיתה אצל רבינו הקדוש ז"ע באמירת פסוקי דזמרה בהם השבועות, בלתי מצויה אצלנו אפילו בשעת נעילה של יוה"כ (אוצרות הסופר ח"ה עמו"ת כ"ט. וע"י זכרון למשה מכתב ב' דף מ"ה ע"ב).

תפילת אהבה רבה

בישיבת רבינו החת"ס זיע"א כשאמרו תפילת אהבה רבה בחג השבועות היו נכבים כל הנרות מרוב ההתלהבות שהיה בהיכל, וקול התפילה היה נשמע למרחוק עד השוק השלישי (הליכות הסופר פ"ג), ומרוב דביקות והתלהבות אמרו תפילה זו במשך כשלושה שעות (רבי שמשון פנקס צ"ל בספרו גלות ונחמה עמו"ת ס"א).

שחרית ומוסף

הפיוטים של שחרית אמרו רק אחר תפילת שחרית (מנהגי חת"ס להגרע"מ סופר פ"ב אות ט', וע"ש שכן הנהיג רבו הגר"ג אדלר ז"ע. וראה לקח"ח עמו"ת ט"ז, שכל השנה לא עזב שום פיוט מלאמרו עם הציבור, ואמר כי בפיוטי הקליר יש סודות עמוקות, ע"ש), אך הפיוט של מוסף, היו אומרים בתוך התפילה (לקח"ח עמו"ת ט"ז, ומנהגי חת"ס פ"א אות ד'). ואחר מוסף אמרו מזמור ס"ח שבתהילים (לקח"ח שם, מנהגי חת"ס שם אות ו').

אקדמות

לכתחילה נכון לומר האקדמות קודם ברכה של העולה לתורה, ולא לאמרו אחר קריאת פסוק ראשון של כהן, ומכל מקום היא דנהיג נהיג (הגהות או"ח סי' תצ"ד), וכן נהג רבינו לאמרו קודם קריאת התורה (לקח"ח שם).

חג השבועות (ב)

מגילת רות

קורין מגילת רות, והטעם לזה להורות שהלכה כבועז שכל ישראל יש להם חלק בתורה (דרשות דף רצו. ראה לשונו של רבינו במדור 'לשון קדש').

שמחת החג

שמחת חג מתן תורה לא נצטוונו בה, כי אי אפשר לחייב לשמח בקבלת עול, אבל אנו מעצמינו שמחים בזה, ומטרת שמחה זו נשכח שמחת עוה"ז, וכל חפצים לא ישוו לנו (ע"ה"ת פרשת ויחי דף רמו. עוד אם חיוב שמחה בשבועות הוא מה"ת או מדברנו, ראה בדרשות חת"ס ח"ג סי' ע"ב, וס"ח ע"א), והוא מוסוגל לבטל חלום רע (דרשות ח"ג סי' ע"ב). שמחת החג ביום מתן תורתנו שוה הוא לכל ישראל, כי לא ניתנה תורה ליחידים אלא לכללות ישראל, באופן שיהיה לכל אדם מישאל חלק בתורה, ואם הוא אינו בא, בא בנו או בן בנו וירש את הניצוץ שבתוכו שעתיד להבעיר אחר כמה דורות את התלהבות התורה, נמצא שאי אפשר יהיה כתר תורה ניטל לגמרי ממשפחה בישראל, לכן שמחת החג שוה לכולם (דרשות לשבועות שנת תקס"ב).

אכילת מאכלי חלב

בשבועות נוהגין לאכול מאכלי חלב, ורבינו נתן כמה טעמים למנהג זה (תו"מ במדבר עמו"ת יב-יג, ובדרשות חת"ס לשבועות שנת תקס"ב, דרשות דף רפ"ח טור ג', ודף רצ"ד טור ד', וח"ג ע"א ע"ב).

תענית חלום

אין להתענות תענית חלום בחג השבועות (ראה פסחים סח: ומג"א סי' תר"ד סק"א, וחק יעקב סי' תצ"ד סק"ח), והטעם לזה, דבחינת נבואה מבטל חלום (ולכן ברכת כהנים מבטל חלום שהוא אחד משישים נבואה), ואם כן כל שכן חג שבועות שהוא הרבה יותר ממעלת הנבואה, בחינת בעלה דמטרוניתא משה איש אלקים כביכול, לכן אין צריך לבטל החלום בתענית (דרשות דף רפ"ח ע"א. וע"ש עוד ח"ג ח"ג סח ע"ב, אם תענית חלום דוחה שמחת יו"ט דשבועות).

יו"ט שני של גלויות

חג השבועות אף שמעולם לא היה בו ספיקא דיומא, משום שמתמיד הוא נ' יום מיו"ט שני של פסח, ועד אז כבר נתפרסם קביעות חודש ניסן, מכל מקום בחו"ל קבעו חז"ל שני ימים גם בשבועות כמו שאר ימים טובים, וצריך לומר שהוא מגזירה אטו פסח וסוכות. ולפי"ל נמצא שדין יו"ט שני של שבועות חמור טפי משאר יו"ט שני, שהרי לא מחמת ספק תיקונוהו (שו"ת או"ח סי' קמ"ה. ומש"כ המג"א ריש סי' תצ"ד שהתורנה רמזה ליו"ט שני של שבועות, כתב רבינו בחידושיו לשבת פז. ד"ה שלשה, שהכונה שבאו לרמז לנו כוח ב"ד יפה של חכמינו ז"ל. וע"ע יו"ד סי' ר"ג וסי' רנ"ב, וחידושים לביצה ד: עוד בענין יו"ט שני של שבועות ראה מש"כ בדרשות דף רפ"ח טור ד').

עליה לתורה ביו"ט שני

בשבועות ביו"ט שני של גלויות, הידר לעלות לתורה לעליית חמישי, כדי לקרות בו הפסוק "והיית אך שמח" (מנהגים כ"י אות נ"ד, הביאו גם במנהגים להגרע"מ סופר פ"ב אות י"ב).

מוצאי החג

גם במוצאי שבועות הנקרא איסורו חג יש חיוב שמחה (ולכן אין מתעניין בו, סי' תצ"ד ס"ג), ונראה הטעם לזה, משום זכר למקדש שהיה טעון לינה, כדכתיב ופנית בבוקר (דברים טז, ז), ואז היו הולכים מירושלים ששים ושמונים (חידושים להלכות פסח סי' תכ"ט ס"ט). ונוהגין בו קצת יום טוב, וקראו לו חז"ל (מגילה ה.) יום טובו (ראה מג"א סי' תצ"ד סק"ג), ומשום שביום מתן תורה נתהפך ס"מ לטובה, ומהאי זיקא דטובו נעשה טובה ברכה וחיים (חידושי סוגיות סוף סימן כ"ד).

היכל המעשה

עבודת ישיבת הרד עקדושת רבינו ז"ע

המודה במקצת חייב בשבועות...

מנהג ישראל לעטר את בתי הכנסת בפרחים ואילנות לא דילג על העיר פרעשבורג, אדרבה, רבינו דרש רבות על מנהג זה, והוסיף בו טעמים ציצים ופרחים (ראה בגיליון הקודם במדור 'הליכות והנהגות'), ובבית מדרשו של רבינו נהוג היה לכוין מעין חופה מעל מקום ישיבתו, אפריון קלוע מענפי אילן רעננים ופרחים ססגוניים, אשר הפיצו ריח מבושם, ובו היה יושב רבינו בצל השכינה ביום שניתנה בו תורה בעת שעסק בתורה ובתפילה.

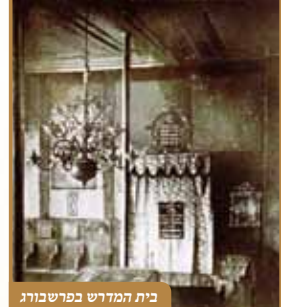
זקני פרעשבורג נהגו לספר (מוזב בספר עצרת עמו"ת 231), כי בשנה אחת, באחד מהימים שקודם חג השבועות, נזדמן רבנו הקדוש זיע"א לביתו של אחד מתושבי העיר פרעשבורג שהיה נודע כמשכיל. רבינו נהנה לראות כי אותו בעל בית, למרות שפרק עולו והתרועע עם חבריו המשכילים, עדיין הקפיד לעטר את חדריו בציצים ובפרחים לרוב, כמנהג ישראל תורה.

אך הנה לשנה הבאה, באותו עת ממש, שוב הזדמן רבינו לפקוד את ביתו של אותו משכיל בערב חג השבועות, והנה, הפעם לא מצא כל סימן וזכר לירק פרח או ענף לכבוד היום הקדוש.

ידידתו הרוחנית של אותו יהודי כאבה לרבנו. אך כאשר רבינו פנה אליו בשאלה, מדוע השנה לא קישט את ביתו כמנהג השנים שעברו, החל הלה ללגלג בפה מלא על 'מנהג מיושן' שכן, בסכלות ובפה מלא דברי הבל ורעות רעות הוסיף בזחיות מגוחכת לבטל במחי יד את מנהגי ישראל הנעלים.

רבינו ששמע את תשפוכת דברי הבלע, רק חיך ואמר לו: "אמת, הפעם הצדק עמך".

המשכיל שלא היה ערוך לתשובה שכזו, נעמד ותנה, הייתכן? וכי רבינו הגאון הקדוש מסכים עמי בביטול מנהג ישראל קדוש?

בית המדרש בפרישבורג

ענה לו החת"ס במתק לשונו: "עד לך ששנה שעברה, עדיין היית 'מודה' במקצת בתורה הקדושה ובמנהגי ישראל הנאמנים. על כן, משום שהיית 'מודה במקצת' היית 'חייב בשבועות' (בלשון מושאל מדברי חז"ל 'המודה במקצת חייב' שבע"ה). לא כן השתא, שהנך כבר 'כופר' הכל' - כופר בכל התורה כולה, בכל יסודותיה ובכל מנהגיה. והרי ידוע הכלל בהלכה, ש'כופר הכל פטור משבועות', ולכן ביתך פטור היום מקישוט הירק והפרחים המיוחדים לחג השבועות!"

על החשיבות שהחשיב רבינו מנהג ישראל תורה של עיטור בית המדרש בענפי אילנות, נשמר עדות נאמנה מהגאון רבי אברהם פאלאק צ"ל, רבה של באניהאד (עובדא זו מובא בחוט המשולש עמו"ת קכ"ח, ולפי הגירסא שבהקדמה לספר זכרונות ומסורות על החת"ס).

באחת השנים, סיפר רבי אברהם, מנע אחד מגבאי בית המדרש בפרעשבורג את תלמידיו רבינו מלהקים את החופה הנאה והמפוארת שנהגו לבנות לרבינו מירק וענפים מעל מושבו. בטענות שונות ומשונות, ביטל הלה את המנהג הנשגב. ולא נתקרה דעתו, עד שבמו ידיו מנע בכח הזרוע מלהקים את האפריון המסודר.

עם בוא ערב החג, כשעלה רבינו לבית הכנסת ועיניו התהירות קלטו שמושבו לא קושט כמימים ימימה, דאב ליבו של אותו צדיק, וכאב על עקירת מנהג ישראל קדוש ונאמן ממקומו המכובד.

ואף שרבינו שתק באותו מעמד ולא הביע בפיו ובלשונו מילה, תבע הקב"ה את עלבונו, ובאמצעו של חג השבועות עלה ביתו של אותו גבאי באש בפתע פתאום, עד שהבית נשרף כליל על כל תכולתו.

כאשר דבר עונשו של הגבאי הגיע לאוזני רבינו, נעצב רבינו וקורע ליבו על הנזק שנגרם לאדם מישאל, ליבו הרחום מיצה הירצותו, ומתוך צער הפטיר רבינו במילים קצרות ורוויות עומק: "הוא לקח את ביתו, לקח הקדוש ברוך הוא את ביתו שלו, וברוך השם ששפר חמתו על עצים ואבנים".

יו"ל ע"י:

היכל החתם סופר

המפעל העולמי להפצת והנחלת מורשת החתם סופר

אימייל: chasamsofer3@gmail.com

המעוניינים לקבל את הגיליון מידי שבוע במייל, נא לשלוח בקשת הצטרפות לכתובת האימייל שלנו

כמו"כ גם בעמודי גרסאות פלוס ניתן להצטרף לקבלת הגיליון מידי שבוע למייל (תפוס קופה 'היכל החתם סופר')

